



## TUYÊN BỐ ISTANBUL VỀ VIỆC MUA BÁN NỘI TẠNG VÀ DU LỊCH GHÉP TẠNG (Phiên bản 2018)

### **Lời mở đầu**

Ghép tạng, một trong những thành công lớn nhất của y học thế kỷ XX, giúp kéo dài và cải thiện cuộc sống của hàng trăm ngàn bệnh nhân trên toàn thế giới. Rất nhiều hành động nhân đạo của người hiến tạng và gia đình họ, cũng như sự tận tâm của các chuyên gia y tế trong việc tìm ra những tiến bộ khoa học và lâm sàng quan trọng, đã làm cho việc ghép tạng không chỉ là một liệu pháp cứu mạng mà còn là một biểu tượng tinh thần đoàn kết của con người. Tuy nhiên, những thành tựu này đã được bị làm cho nhơ nhớp bởi nhiều vụ buôn bán nội tạng, buôn bán người vì mục đích lấy nội tạng và bệnh nhân đi du lịch nước ngoài để mua nội tạng từ người nghèo và những người dễ bị tổn thương. Trong năm 2007, ước tính lên đến 10% ca ghép tạng trên toàn thế giới liên quan đến những việc này [1].

Để giải quyết các vấn đề khẩn cấp và ngày càng tăng được đặt ra bởi các hoạt động phi đạo đức, Hiệp hội ghép tạng (TTS) và Hiệp hội thận học quốc tế (ISN) đã triệu tập một hội nghị thượng đỉnh tại Istanbul vào tháng 04/2008. 151 người tham gia đại diện các cơ quan khoa học và y tế, các quan chức chính phủ, các nhà khoa học xã hội và các nhà đạo đức học đã đạt được sự đồng thuận về Tuyên bố Istanbul, đã được xác nhận sau đó bởi hơn 135 tổ chức y tế quốc gia và quốc tế và các cơ quan chính phủ liên quan đến cấy ghép nội tạng.

Tuyên bố Istanbul thể hiện quyết tâm của các chuyên gia ghép tạng và cộng sự của họ trong các lĩnh vực liên quan mà lợi ích của việc cấy ghép được tối đa hóa và chia sẻ công bằng với những người có nhu cầu, mà không dựa vào các hoạt động phi đạo đức và bóc lột đã gây hại người nghèo và người yếu thế trên khắp thế giới. Nó nhằm mục đích cung cấp hướng dẫn đạo đức cho các chuyên gia và nhà hoạch định chính sách chia sẻ mục tiêu này. Do đó tuyên bố bổ sung cho những nỗ lực của tổ chức nghề nghiệp, cơ quan y tế quốc gia và các tổ chức liên chính phủ như Tổ chức Y tế Thế giới, Liên Hiệp Quốc, và Hội đồng Châu Âu nhằm hỗ trợ phát triển các chương trình đạo đức cho việc cho và cấy ghép tạng, và nhằm ngăn chặn buôn bán nội tạng và du lịch ghép tạng. Những nỗ lực này đã góp phần vào những tiến bộ đáng kể ở các nước trên thế giới từ năm 2008.

Năm 2010, TTS và ISN đã soạn thảo Tuyên bố của Tập đoàn giám sát Istanbul (DICG) để phổ biến Tuyên bố và đáp ứng những thách thức mới trong buôn bán nội tạng và du lịch ghép tạng. Từ tháng 02/2018 đến tháng 05/2018, DICG đã tiến hành một cuộc tham vấn rộng lớn, dành cho tất cả các bên quan tâm, để cập nhật Tuyên bố nhằm đáp ứng sự phát triển lâm sàng, pháp lý và xã hội trong lĩnh vực này. Kết quả của quá trình tham vấn đã được trình bày, xem xét và thông qua như được quy định trong tài liệu này tại Madrid vào tháng 7 năm 2018 trong Đại hội quốc tế TTS.



Tuyên bố nên được đọc một cách tổng thể và mỗi nguyên tắc nên được áp dụng theo ánh sáng của các nguyên tắc khác đều quan trọng như nhau. Tài liệu chú thích kèm theo giải thích và sửa soạn văn bản của Tuyên bố và đề xuất các chiến lược để thực hiện.

### **Định nghĩa**

Các thuật ngữ sau đây có ý nghĩa cụ thể trong ngữ cảnh của tài liệu này. **Mua bán nội tạng** bao gồm bất kỳ hoạt động nào sau đây:

- (a) lấy nội tạng từ người hiến tạng còn sống hoặc đã chết mà không có sự đồng ý hoặc ủy quyền hợp lệ hoặc để đổi lấy lợi ích tài chính hoặc lợi ích tương đương với người cho và / hoặc người thứ ba;
- (b) bất kỳ việc vận chuyển, chuyển dụng, cấy ghép hoặc sử dụng mục đích khác các tạng ghép;
- (c) cung cấp bất kỳ lợi ích không đáng có cho, hoặc đòi hỏi tương tự bởi, một chuyên viên sức khỏe, công chức hoặc nhân viên của một khu vực tư nhân nhằm tạo điều kiện hoặc tiến hành lấy hoặc sử dụng;
- d) mời chào hoặc chiêu dụ người cho hoặc người nhận, nơi thực hiện vì lợi ích tài chính hoặc lợi thế tương đương; hoặc là
- (e) cố gắng cam kết, hoặc giúp đỡ hoặc đồng mưu thỏa thuận với bất kỳ hành vi nào trong số trên.

**Mua bán nhân thể vì mục đích lấy nội tạng** là chiêu mộ, vận chuyển, chuyển nhượng, chứa chấp hoặc tiếp nhận người, bằng cách đe dọa hoặc sử dụng vũ lực hoặc các hình thức cưỡng chế khác, bắt cóc, lừa đảo, lừa dối, lạm dụng quyền lực hoặc vị trí để bị tổn thương, hoặc của việc cho hoặc nhận các khoản thanh toán hoặc lợi ích để đạt được sự đồng ý của một người có quyền kiểm soát người khác, vì mục đích lấy nội tạng.

Trong bối cảnh của Tuyên bố này, thuật ngữ **trú dân** có nghĩa là một người sinh sống trong một quốc gia, cho dù có hay không có là một công dân quốc gia đó; thuật ngữ **dân không thường trú** có nghĩa là tất cả mọi người những người không phải là trú dân, bao gồm cả những người đi du lịch và sau đó cư trú tạm thời bên trong một quốc gia với mục đích được cấy ghép.

**Du lịch ghép tạng** là sự di chuyển của những người qua biên giới cho mục đích cấy ghép. Du lịch để mục đích cấy ghép gọi là **du lịch ghép tạng**, và do đó là phi đạo đức, nếu nó liên quan đến buôn bán người với mục đích lấy nội tạng hoặc buôn bán nội tạng người, hoặc nếu các nguồn (nội tạng, chuyên gia và trung tâm cấy ghép) chủ yếu cung cấp ghép tạng cho dân không thường trú làm giảm khả năng đáp ứng nhu cầu ghép tạng của người dân trong nước.

<sup>1</sup> This definition is derived from the Council of Europe *Convention against Trafficking in Human Organs* (2015). [8]

<sup>2</sup> This definition is derived from the *Protocol to Prevent, Suppress and Punish Trafficking in Persons, Especially Women and Children, Supplementing the United Nations Convention against Transnational Organized Crime* (2000). [4] The Protocol provides that ‘consent’ of a victim of trafficking in persons shall be irrelevant where any of the means set forth in the definition have been used.

<sup>3</sup> In the context of this Declaration, the term jurisdiction encompasses not only nations but also states, provinces, other formally defined areas within countries, and regional or other supra-national legal entities with the authority to regulate organ donation and transplantation.



**Tự túc trong việc cho và ghép tạng** có nghĩa là đáp ứng được nhu cầu ghép tạng của một quốc gia bằng cách sử dụng các dịch vụ cho và ghép tạng được cung cấp trong nước và các tạng do người dân hiến tặng, hoặc chia sẻ công bằng các nguồn lực với các quốc gia hoặc vùng lãnh thổ khác.

**Tính trung lập tài chính trong việc hiến tạng** có nghĩa là người hiến và gia đình họ không bị mất cũng không có được tiền vì hiến tạng.

### **Các nguyên tắc**

1. Chính phủ nên phát triển và thực hiện chương trình lắng nghe một cách đạo đức và thiết thực nhằm phòng ngừa và điều trị suy tạng, phù hợp với việc đáp ứng nhu cầu chăm sóc toàn diện sức khỏe toàn dân.
2. Sự chăm sóc tối ưu cho người hiến tạng và người nhận ghép phải là mục tiêu chính của các chương trình và chính sách cấy ghép.
3. Buôn bán nội tạng người và buôn bán người vì mục đích lấy tạng nên bị cấm và xem là phạm tội hình sự.
4. Hiến tạng tạng nên là một hành động trung lập về tài chính.
5. Mỗi quốc gia hoặc vùng lãnh thổ cần xây dựng và thực hiện luật pháp và các quy định cho phù hợp với tiêu chuẩn quốc tế nhằm quản lý khôi phục lại nguồn tạng từ người hiến tạng đã chết và sống và thực hành cấy ghép.
6. Các cơ quan được chỉ định trong mỗi khu vực cần giám sát và chịu trách nhiệm về việc hiến tạng, phân bổ và thực hành cấy ghép để đảm bảo tiêu chuẩn hóa, biết được nguồn gốc, minh bạch, chất lượng, an toàn, công bằng và tin cậy.
7. Tất cả công dân nên có quyền truy cập công bằng vào các dịch vụ hiến và ghép tạng và nguồn tạng được lấy từ người đã chết.
8. Các tạng cấy ghép nên được phân bổ công bằng trong các quốc gia hoặc vùng lãnh thổ, phù hợp với các quy tắc khách quan, không phân biệt đối xử, công bằng, minh bạch, theo các tiêu chí lâm sàng và các chuẩn mực đạo đức.
9. Các chuyên gia y tế và các tổ chức chăm sóc sức khỏe nên hỗ trợ ngăn ngừa và giải quyết nạn buôn bán nội tạng, buôn bán người nhằm mục đích lấy tạng và du lịch ghép tạng.
10. Chính phủ và các chuyên gia y tế nên thực hiện các chiến lược để không khuyến khích và ngăn chặn công dân nước mình tham gia vào du lịch ghép tạng.
11. Các quốc gia nên cố gắng đạt được sự tự túc trong việc hiến và ghép tạng.



## REFERENCES

1. Shimazono Y. 2007. The state of the international organ trade: a provisional picture based on integration of available information. *Bulletin of the World Health Organization*, 85(12): 955-962.
2. Steering Committee of the Istanbul Summit. Organ trafficking and transplant tourism and commercialism: the Declaration of Istanbul. *The Lancet*. 2008 Jul 5;372(9632):5-6.
3. Sixty-Third World Health Assembly. *WHO Guiding Principles on Human Cell, Tissue and Organ Transplantation*, endorsed in Resolution WHA63.22, 21 May 2010, available at <http://www.who.int/transplantation/en/>.
4. United Nations General Assembly. *Protocol to Prevent, Suppress and Punish Trafficking in Persons, Especially Women and Children, Supplementing the United Nations Convention against Transnational Organized Crime*, endorsed in Resolution 55/25, 15 Nov. 2000, available at <http://www.unodc.org/documents/treaties/UNTOC/Publications/TOC%20Convention/TOCebook-e.pdf>.
5. United Nations General Assembly. *Strengthening and promoting effective measures and international cooperation on organ donation and transplantation to prevent and combat trafficking in persons for the purpose of organ removal and trafficking in human organs*, endorsed in Resolution 71/33, 8 September 2017, available at [https://www.un.org/en/ga/search/view\\_doc.asp?symbol=A/RES/71/322](https://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/71/322).
6. Council of Europe. *Convention for the protection of Human Rights and Dignity of the Human Being with regard to the Application of Biology and Medicine: Convention on Human Rights and Biomedicine* (ETS No. 164), Oviedo, 4 April 97, available at <https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list/-/conventions/treaty/164>.
7. Council of Europe. *Additional Protocol to the Convention on Human Rights and Biomedicine concerning Transplantation of Organs and Tissues of Human Origin* (ETS No. 186), Strasbourg, 1 May 2006, available at <https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list/-/conventions/treaty/186>.
8. Council of Europe. *Convention against Trafficking in Human Organs* (ETS No. 216), Santiago de Compostela, 25 March 2015, available at <https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list/-/conventions/treaty/216/>.